

Lausunto

18.06.2024

Asia: VN/36736/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Tarkemmat kysymykset/

Antaisivatko ehdotetut muutokset riittävät mahdollisuudet hoitaa hyvinvointialueiden rajat ylittäviä häiriötilanteita käytännössä? / Ger de föreslagna ändringarna tillräckliga möjligheter att i praktiken hantera störningssituationer som överskrider välfärdsområdenas gränser?

Kyllä/Ja

Tukisivatko ehdotuksen mukaiset yhteistyöaluetasoiset ja kansalliset järjestelyt hyvinvointialueiden valmiutta ja varautumista? / Stöder de föreslagna arrangemangen på samarbetsområdesnivå och nationell nivå välfärdsområdenas beredskap och förberedelser?

Kyllä/Ja

Olisivatko ehdotetut normaaliolojen häiriötilanteiden hoitamista koskevat toimintamallit toimivia myös poikkeusoloissa? / Är de föreslagna verksamhetsmodellerna för hantering av störningssituationer under normala förhållanden fungerande också under undantagsförhållanden?

Kyllä/Ja

Muut mahdolliset huomiot hallituksen esityksestä / Övriga eventuella kommentarer om regeringspropositionen

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmiutta, varautumista sekä häiriötilanteiden hoitamista koskevia säännöksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa.

Yhteiset sosiaali- ja terveydenhuollon voimavarojen johtamisessa tarvittavat alueelliset ja kansalliset toimivaltuudet eivät ole tällä hetkellä selkeät ja riittävät vastaamaan ulko- ja turvallisuuspoliittisiin

uhkakuviin, etenkin vakavammissa normaaliolojen häiriötilanteissa. Esitetyt muutokset ovat perusteltuja, tarpeellisia ja oikean suuntaisia.

Esitetyillä muutoksilla toteutetaan varsin hyvin sitä keskeistä periaatetta, että häiriötilanteidenkin johtamisen tulee perustua mahdollisimman pitkälle normaaliolojen johtamisjärjestelmälle.

Ehdotettujen menettelyjen monimutkaisuus toisaalta alleviivaavaa sitä, kuinka vaikeaa on säädellä menettelyistä ja päätöksenteosta, joita on tarkoitus toteuttaa yhteistyösopimusten varassa toimivilla yhteistyöalueilla. Valittu malli on ehdottomasti toimivampi, kuin yhteistyöalueiden aseman muuttaminen ja kokonaan uuden hallinnon tason luominen.

Helsingin kaupunki ehdottaa esitysluonnokseen joitakin muutoksia, joilla selvennettäisiin sekä kansallisten periaatteiden määrittelyjä että päätöksenteon menettelyjä.

Helsingin kaupungin muutosehdotukset esitykseen

Ehdotetun 50 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa edellytetään, että yhteistyöaluesopimuksessa sovitaan muun muassa valmiuden säätelyn tasoista ja menettelyistä. Sääntelyratkaisusta ei välity perusteluissa laajasti käsitelty tarve saada aikaan nimenomaan kansallisesti yhtenäinen näkemys muun muassa valmiussuunnitelmien keskeisestä sisällöstä ja varautumisen tasoista.

Mainitun kohdan säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että sääntelyllä pyritään turvaamaan saman yhteistyöalueen eri hyvinvointialueiden asukkaiden välinen yhdenvertaisuus. Tämän lisäksi asukkaiden yhdenvertaisuutta tulisi tarkastella myös kansallisella tasolla. Sääntely ei saa yhteistyöaluesopimuksia laadittaessa johtaa siihen, että esimerkiksi valmiuden tasojen määrittelystä sovittaisiin eri tavalla eri yhteistyöalueilla.

Saman säännöksen 6 ja 7 kohdassa ehdotetaan sovittavaksi alueellisesti periaatteet, jolla yhteistyöalueen hyvinvointialueiden resursseja voidaan käyttää toisella hyvinvointialueella tai kansallisesti. Etenkin resurssien suuntaamisessa muiden yhteistyöalueiden käyttöön on perusteltua noudattaa kansallisesti yhtenäisiä periaatteita, jotka eivät eroa yhteistyöalueittain.

Helsingin kaupunki ehdottaa 50 a §:ään lisättäväksi asetuksenantovaltuutta. Asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä yhtenäisistä kansallisista valmiuden säätelyn tasoista ja menettelyistä eri valmiuden säätelyn tasoilla sekä periaatteista yhteistyöalueet ylittävästä resurssien käytöstä.

Ehdotetun 50 a §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetään tuesta ja ohjauksesta yksittäiselle hyvinvointialueelle. Osa tällaisesta tuesta on jo järjestetty kansallisesti, useimmiten sosiaali- ja terveysministeriön päätöksillä. Tiettyjen hyvinvointialueiden pysyväisluonteisista kansallisista vastuista varautumisessa ja valmiudessa olisi perusteltua säätää asetuksella. Tällaisia ovat esimerkiksi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen sosiaali- ja kriisipäivystyksen psykososiaalisen tuen palvelut. Tämän voisi mahdollisesti toteuttaa kirjaamalla asetuksenantovaltuuden järjestämislain 52 §:ään.

Muut huomiot hallituksen esityksestä

Etelä-Suomen yhteistyöaluetta sekä HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin välistä työnjakoa koskevat säännökset ovat kattavat ja perusteluissa on tärkeitä ja riittävän yksiselitteisiä huomioita työnjaosta.

Ehdotetun 50 b §:n 3 momentin ensimmäistä virkettä voisi selvyuden vuoksi harkita täydennettäväksi seuraavasti: Edellä 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettujen johtoryhmän jäsenten varajäsenineen tulee olla 50 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja viranhaltijoita ”tai heidän hallintosäännössä nimettyjä sijaisiaan”.

Ehdotetun 50 c §:n 1 momentin 1 kohdassa puhutaan asian ratkaisemista ’yksittäisen yhteistyöalueen toimesta’. Yhteistyöalue ei ole julkisoikeudellinen yhteisö eikä oikeushenkilö, joka voisi ratkaista asioita. Säännökseen olisi tämän vuoksi hyvä rakentaa viittausketju esimerkiksi 50 a §:n 2 ja 3 momenttiin.

Ihatsu Jan
Helsingin kaupunki - Kaupunginhallitus